

ŪKININKŲ IR KITŲ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYK DANČIŲ GYVENTOJŲ MOKESČIAI
(atnaujinta pagal teisės aktų nuostatas, galiojusias 2022 m. rugsėjo 1 d.)

Turinys

I. Gyventojų pajamų mokestis	2
1.1. Gaunamų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos	2
1.2. Registravimasis mokesčių mokėtoju	2
1.3. Pajamų iš žemės ūkio veiklos pripažinimas	3
1.4. Pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimas	3
1.5. Išlaidos, mažinančios apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas	4
1.6. Išlaidos, nepriskiriamos leidžiamiems atskaitymams	5
1.7. Mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas	6
1.8. Pajamų apmokestinimas pardavus individualioje veikloje naudojamą turtą	6
1.10. Pajamų iš žemės ūkio veiklos deklaravimas	7
II. Pridėtinės vertės mokestis	8
III. Privalomojo sveikatos draudimo įmokos	9
IV. Valstybinio socialinio draudimo įmokos	10
V. Nekilnojamojo turto mokestis	12
VI. Finansinės apskaitos tvarkymas	12
VII. Aktualūs klausimai – atsakymai žemės ūkio veiklą vykdančiams asmenims	13

I. Gyventojų pajamų mokestis

1.1. Gaunamų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos

Ūkininkų ir jų partnerių bei kitų fizinių asmenų (toliau – žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai) pajamų, gautų iš žemės ūkio veiklos, apmokestinimą reglamentuoja GPMĮ¹.

GPMĮ 2 str. 33 punkte apibrėžta pajamų iš žemės ūkio veiklos sąvoka, pagal kurią šios rūšies pajamoms priskiriamos:

1) pajamos iš žemės ūkio produktų gamybos, kaip tai apibrėžta Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme²,

2) pajamos iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame sąraše nurodytų paslaugų žemės ūkiui teikimo,

3) pajamos, gautos realizuojant iš savo ūkio žemės ūkio produktų pagamintus maisto produktus.

Sprendžiant dėl gyventojų gautų pajamų priskyrimo pajamoms iš žemės ūkio veiklos, atsižvelgiama į tai, kad:

1) pagal Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą, žemės ūkio produktų gamyba – tai veikla, apimanti pirminę gamybą ir (ar) jos metu gautų savo žemės ūkio produktų pirminį perdirbimą. Pirminė gamyba – žemės ūkio produktų gamyba, įskaitant ir auginimą, derliaus nuėmimą, melžimą, gyvūnų veisimą. Pirminis perdirbimas – apdorojimas, apdirbimas, pirminis tvarkymas, kurios metu iš žemės ūkio produkto nekeičiant jo cheminės sudėties taip pat gaunamas žemės ūkio produktas. Žemės ūkio produktais laikomi augalininkystės, gyvulininkystės, paukštininkystės, žvėrininkystės, bitininkystės, žuvininkystės produktai, užaugintos miško uogos, vaistažolės, grybai ir iš jų gauti pirminio perdirbimo produktai, skirti vartoti arba tolesnei maisto produktų ar ne maisto produktų gamybai;

2) paslaugos žemės ūkiui suprantamos kaip su žemės ūkiu susijusios paslaugos, išvardintos Paslaugų žemės ūkiui sąraše³;

3) pajamomis iš žemės ūkio veiklos laikomos gyventojų pinigais ir (ar) natūra gautos pajamos už realizuotus iš savo ūkio žemės ūkio produktų (t. y. paties gyventojų ūkyje užaugintų produktų) pagamintus maisto produktus. Pajamoms iš žemės ūkio veiklos priskiriamos ne tik už atitinkamus produktus ar paslaugas pinigais ir (ar) natūra gyventojų gautos išmokos, bet ir kita natūra gauta nauda, kurią asmuo gauna kaip papildomą atlygį už patiektą produkciją ar suteiktas paslaugas.

1.2. Registravimasis mokesčių mokėtoju

Gyventojas, užsiimantis žemės ūkio veikla, GPMĮ taikymo tikslais laikomas vykdančiu individualią veiklą. Ūkininko partneriai taip pat laikomi gyventojais, vykdančiais individualią veiklą.

Ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimai išduodami įsakymo⁴ nustatyta tvarka. Vadovaujantis Ūkininkų ūkių registro nuostatais⁵, ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimus išduoda ir registro objektą (ūkį) į Ūkininkų ūkių registro duomenų bazę įrašo savivaldybių administracijos. Ūkininkas, kuris verčiasi žemės ūkio veikla kartu su kitais fiziniais asmenimis (sutuoktiniu, šeimos nariais arba kitais fiziniais asmenimis), turi sudaryti su jais jungtinės veiklos – partnerystės sutartis (išskyrus sutuoktinį, jei tarp jų nėra sudaryta vedybų sutartis).

Ūkininkai ir jų partneriai į Mokesčių mokėtojų registrą registruojami pagal Ūkininkų ūkių registro pateikiamus duomenis. Ūkininkų ūkių registruoti pateikiami duomenys apie vykdomą žemės ūkio veiklą kartu su kitais gyventojų duomenimis, esančiais Mokesčių mokėtojų registre, skelbiami e. VMI portalo autorizuotų elektroninių paslaugų srityje Mano VMI (toliau – Mano VMI). Pažymą

¹ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

² Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymas.

³ Paslaugų žemės ūkiui sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 76 „Dėl Paslaugų žemės ūkiui sąrašo patvirtinimo“.

⁴ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 3D-844 „Dėl ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimų išdavimo tvarkos aprašo“.

⁵ Ūkininkų ūkių registro nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 817 „Dėl Ūkininkų ūkių registro nuostatų patvirtinimo“.

gyventojas gali atsispausdinti iš Mano VMI arba atsiimti asmeniškai bet kurioje apskrities Valstybinėje mokesčių inspekcijoje (toliau – VMI), pateikęs asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Jeigu žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas pageidauja užsiimti kita tęstinio pobūdžio savarankiška veikla, jis turi informuoti mokesčių administratorių, pateikdamas REG812 formą⁶ VMI, ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną. REG812 forma taip pat gali būti teikiama, kai ūkininkai Mokesčių mokėtojų registro tvarkytojui papildomai nori pranešti apie telekomunikacinius rekvizitus (telefoną, elektroninio pašto adresą) ir tikslų ūkio adresą.

REG812 formą galima pateikti tokiais būdais:

- prisijungus prie Mano VMI;
- užpildant popierinius prašymus, juos tiesiogiai įteikiant arba išsiunčiant paštu VMI.

1.3. Pajamų iš žemės ūkio veiklos pripažinimas

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai, kurie nėra įregistruoti PVM mokėtojais arba savo veiklai nepriskyrė ir nenaudoja ilgalaikio turto, pajamas iš vykdomos žemės ūkio veiklos pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, t. y. pajamos pripažįstamos faktiniu jų gavimo momentu (GPMĮ 8 str. 1 dalis).

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai, kurie įregistruoti PVM mokėtojais arba savo veiklai priskiria ir joje naudoja ilgalaikį turtą, pajamas pripažįsta pagal kaupimo apskaitos principą, t. y. pajamos pripažįstamos tuo mokestiniu laikotarpiu, kurį jos uždirbamos (kada prekės (produkcija) parduodamos ar paslaugos suteikiamos (darbai atliekami)), neatsižvelgiant į apmokėjimo momentą (GPMĮ 8 str. 5 dalis).

Pagal nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosiančius GPMĮ pakeitimus, individualią veiklą vykdančias gyventojai, įskaitant ir ūkininkus, neturintys prievolės taikyti kaupimo apskaitos principo, galės pasirinkti kurį (pinigų ar kaupimo) apskaitos principą taikyti.

1.4. Pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimas

Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gautos (uždirbtos) pajamos iš žemės ūkio veiklos pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 23 punktą priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, jeigu šios rūšies pajamas gaunantis gyventojas mokestiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju. Taigi, šiame skyriuje nurodytas pajamų mokesčio sumos, mokėtinos nuo individualios žemės ūkio veiklos pajamų, apskaičiavimas aktualus gyventojams, kurie vykdo individualią žemės ūkio veiklą ir privalo registruotis ar yra įregistruoti PVM mokėtojais. Atvejai, kai Lietuvos Respublikos apmokestinamieji asmenys privalo registruotis PVM mokėtojais, skaičiuoti ir mokėti PVM, nustatyti PVM įstatymo⁷ 71, 71¹ straipsniuose (žr. II skyrių).

Nuo 2019 m. mokestinio laikotarpio individualios žemės ūkio veiklos pajamoms taikomas pajamų mokesčio tarifas, kuris gali kisti nuo 5 iki 15 proc. Mokėtina pajamų mokesčio suma nustatoma metinėms apmokestinamoms žemės ūkio veiklos pajamoms (per kalendorinius metus gautų pajamų ir su veiklos vykdymu susijusių leidžiamų atskaitymų skirtumas) pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ir iš gautos sumos atėmus pajamų mokesčio kreditą (toliau - PMK), kuris apskaičiuojamas pagal šias formules:

1. Kai metinės apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos neviršija 20 000 EUR, PMK yra lygus metinių žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų sumai, padaugintai iš 0,1.

Pavyzdžiui, gyventojas 2022 m. mokestiniu laikotarpiu gavo 20 000 EUR pajamų ir patyrė 7 000 EUR išlaidų, t. y. gavo 13 000 EUR apmokestinamųjų pajamų. Apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokesčio sumą, visų pirma, šioms pajamoms pritaikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas (13 000 X 0,15 = 1 950). PMK nuo gautų apmokestinamųjų pajamų yra lygus 1300 EUR (13 000 X 0,1). Apskaičiuojama mokėtina pajamų mokesčio suma (1 950 - 1 300 = 650). Taigi, nuo per 2022

⁶ Fizinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą REG812 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. VA-36 „Dėl Fizinį asmenų įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš Mokesčių mokėtojų registro taisyklių patvirtinimo“.

⁷ Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas.

m. mokestinį laikotarpį gautų 13 000 EUR apmokestinamųjų žemės ūkio veiklos pajamų, gyventojas mokėtų 650 EUR gyventojų pajamų mokestį (mokėtina pajamų mokesčio suma atitinka 5 proc. nuo 13 000 EUR).

Žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų apmokestinamųjų pajamų iš žemės ūkio veiklos (ir individualios veiklos, vykdomos pagal pažymą) suma, neviršijanti 20 000 EUR, faktiškai yra apmokestinama 5 proc. pajamų mokesčio tarifu.

2. Kai apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos viršija 20 000 EUR, PMK apskaičiuojamas pagal formulę: $PMK = \text{žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos} \times (0,1 - 2/300\,000 \times (\text{apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos} - 20\,000))$.

Pavyzdžiui, gyventojas 2021 m. mokestiniu laikotarpiu gavo 36 000 EUR pajamų ir patyrė 11 000 EUR išlaidų, metinės gyventojų žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos sudaro 25 000 EUR. Visų pirma, apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ($25\,000 \times 0,15 = 3\,750$). Toliau apskaičiuojamas PMK pagal formulę, kai metinės žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 EUR, t. y. $PMK = 25\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (25\,000 - 20\,000)) = 1,666,66(6)$. Taigi, PMK = 1 666,67 EUR, o apskaičiuotas pajamų mokestis apmokestinamosioms pajamoms (25 000) pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą yra 3 750 EUR. Gyventojų mokėtina pajamų mokesčio suma gavus 25 000 EUR apmokestinamųjų pajamų yra lygi 2 083,33 EUR ($3\,750 - 1\,666,67 = 2\,083,33$);

3. Kai apskaičiuojant PMK yra gaunama neigiama suma, laikoma, jog PMK yra lygus nuliui.

Pavyzdžiui, gyventojas apskaičiuoja, kad per 2021 m. mokestinį laikotarpį gavo 56 000 EUR apmokestinamųjų pajamų. Apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ($56\,000 \times 0,15 = 8\,400$). PMK apskaičiuojamas pagal formulę, kai apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 EUR, t. y. $PMK = 56\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (56\,000 - 20\,000)) = -7\,840$. Kadangi apskaičiuotas PMK yra neigiamas, laikoma, kad jis yra lygus 0. Todėl gyventojų mokėtina pajamų mokesčio suma yra 8 400 EUR ($8\,400 - 0 = 8\,400$).

Taigi, tokiu atveju, kai pritaikius įvardintas formules yra apskaičiuojamas neigiamas PMK arba jis yra lygus 0, pajamų mokestis apskaičiuojamas žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų sumą padauginus iš 15 proc. pajamų mokesčio tarifo.

1.5. Išlaidos, mažinančios apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas

Apskaičiuojant apmokestinamąsias žemės ūkio veiklos pajamas, iš per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) pajamų **atimami GPMĮ 18 straipsnyje nustatyti leidžiami atskaitymai**.

Apskaičiuojant pajamų mokestį už 2019 m. ir vėlesnius mokestinius laikotarpius, gyventojų pagal individualios veiklos pažymą vykdomos individualios veiklos (ar veiklų, jei pagal pažymą vykdoma ne viena veikla) pajamos ir pajamos iš žemės ūkio veiklos yra sumuojamos, o leidžiami atskaitymai priskiriami visoms gyventojų gautoms (uždirbtoms) individualios pajamoms.

Apskaičiuojant apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas, iš per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) pajamų **galima atimti**:

- leidžiamus atskaitymus, susijusius su individualios veiklos pajamų gavimu (uždirbimu), pagrįstus dokumentais, kurie privalo turėti finansinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nustatytą privalomą finansinės apskaitos dokumentų informaciją; arba

- sumą, lygią 30 proc. gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, nereikalaujant faktines išlaidas pagrįsti atitinkamais dokumentais.

Taigi, žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai, apskaičiuodami ir deklaruodami pajamų mokestį, gali pasirinkti alternatyvią gautoms (uždirbtoms) pajamoms tenkančių išlaidų pripažinimo tvarką - individualios veiklos pajamų gavęs gyventojas gali pasirinkti **leidžiamaisiais atskaitymais laikyti 30 procentų tokių pajamų sumos**. Tokiu atveju jis neprivalo pagrįsti atskaitomos išlaidų sumos dokumentais ir mokestinių prievolių apskaičiavimo tikslais tvarkyti su veikla susijusių išlaidų apskaitos.

Vadovaujantis GPMĮ 18 str. 1, 8 ir 9 dalių nuostatomis, kai gyventojas, kuris verčiasi individualia veikla, **pasirenka leidžiamaisiais atskaitymais laikyti faktiškai patirtas išlaidas** (susijusias su per mokestinį laikotarpį faktiškai gautomis (uždirbtomis) individualios veiklos

pajamomis), jas turi pagrįsti dokumentais, kurie privalo turėti finansinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta privaloma finansinės apskaitos dokumentų informaciją (sąskaitomis faktūromis, PVM sąskaitomis faktūromis, kasos aparato kvitais ir kt.).

Leidžiamais atskaitymais laikomos įprastinės ir būtinos žemės ūkio veiklai vykdyti išlaidos - sėklos ir sodmenys, pašarai, trąšos, augalų ir gyvūnų apsaugos priemonės, degalai ir tepalai, atsarginės dalys, statybinės ir remonto medžiagos, elektra, vanduo, dujos, ilgalaikio turto (ar jo dalies) nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos (ilgalaikis turtas (ar jo dalis), kuris priskiriamas žemės ūkio veiklai), turto remonto sąnaudos, žemės mokesčio ir nuomos sąnaudos, turto draudimo sąnaudos, palūkanų, įrankių įsigijimo, darbo užmokesčio išlaidos, VSD įmokos⁸, PSD įmokos⁹, privalomos rinkliavos, mokesčiai ir kitos su individualia žemės ūkio veikla susijusios išlaidos. Pažymėtina, kad išlaidos priskiriamos leidžiamoms atskaitymams ir tais atvejais, kai išlaidas pagrindžiantys dokumentai yra išrašyti ne žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojui, o jo partnerio vardu.

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui leidžiamoms atskaitymams gali priskirti **visas su individualios veiklos pajamomis susijusias patirtas išlaidas**, kurių atskaitymas iš pajamų nėra ribojamas pagal GPMĮ 18 str. 2 dalį, draudžiamas pagal minėto straipsnio 3 dalį, ar kurių atskaitymui Nuolatinio Lietuvos gyventojų su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susijusių išlaidų priskyrimo leidžiamoms atskaitymams bei jų apskaičiavimo tvarkos apraše¹⁰ nenustatyta kitokių specialių taisyklių.

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui, norėdamas, kad ilgalaikio turto (ar jo dalies) nusidėvėjimo (amortizacijos), eksploatavimo, remonto (rekonstrukcijos) sąnaudos būtų laikomos leidžiamais atskaitymais ir / arba norėdamas atskaityti tokio turto pirkimo (importo) PVM, prieš pradėdamas individualioje veikloje naudoti ilgalaikį turtą (ar jo dalį), turi mokesčių administratoriui pateikti užpildytą Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba ekonominei veiklai FR0457 formą¹¹.

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui gali skaičiuoti veikloje naudojamo ilgalaikio materialaus turto (ar jo dalies) nusidėvėjimą ir šias išlaidas priskirti leidžiamoms atskaitymams, jei turtas (ar jo dalis):

- priklauso žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui nuosavybės teise arba gautas pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas; ir
- naudojamas tik žemės ūkio individualioje veikloje; ir
- apie jo naudojimą pranešta FR0457 formoje.

1.6. Išlaidos, nepriskiriamos leidžiamoms atskaitymams

Gyvenamųjų pastatų, patalpų bei lengvųjų automobilių įsigijimo bei nusidėvėjimo išlaidos nepriskiriamos leidžiamoms atskaitymams. Žemės įsigijimo išlaidos, išskyrus palūkanas, mokamas už gautą paskolą žemės ūkio veiklai skirtos žemės sklypo įsigijimui, neviršijant tokios paskolos rinkos kainos, nepriskiriamos leidžiamoms atskaitymams, o nusidėvėjimas neskaičiuojamas.

Leidžiamoms atskaitymams (išlaidoms), remiantis GPMĮ 18 str. 3 dalimi, **nepriskiriama:**

- į biudžetą mokamas PVM;
- GPM;
- pirkimo (importo) PVM, įtrauktas į PVM atskaitą;
- sumokėtos netesybos, į biudžetą ir valstybės pinigų fondus sumokėtos baudos, delspinigiai ir kitos sankcijos už teisės aktų pažeidimus;
- išlaidos paramai ir dovanoms;
- žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojui padarytos žalos atlyginimas;

⁸ Valstybinio socialinio draudimo įmokos.

⁹ Privalomojo sveikatos draudimo įmokos.

¹⁰ Šis aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 303.

¹¹ FR0457 forma ir jos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 372.

- išmokos, nuo kurių žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai privalėjo išskaičiuoti GPM, tačiau jo neišskaičiavo. Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, išmokėdamas pajamas (išmokas) kitiems gyventojams, privalo atsižvelgti į GPMĮ 22 straipsnio nuostatas, kadangi pagal mokesčio mokėjimo tvarką tam tikros išmokos gali būti priskiriamos A klasei, o mokesčių nuo tokių išmokų turi išskaičiuoti žemės ūkio veikla besiverčiantis asmuo;

Pavyzdys

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, kuris veiklos vykdymo tikslais iš kito gyventojų nuomojasi nekilnojamąjį turtą (pavyzdžiui žemę, žemės ūkio paskirties patalpas ar kt.), išmokėdamas nekilnojamojo turto nuomos išmokas, privalo nuo jų išskaičiuoti 15 proc. pajamų mokesčių. Pažymime, jog atitinkamą mėnesį išmokėtas nuomos išmokas ir nuo jų išskaičiuotą pajamų mokesčių žemės ūkio veikla besiverčiantis gyventojas turi deklaruoti Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (forma GPM313) iki kito mėnesio 15 d. (pavyzdžiui už 2022 m. kovo mėn. teikiama iki 2022 m. balandžio 15 d.; už 2022 m. lapkričio mėn. teikiama iki 2022 m. gruodžio 15 d.). Per kalendorinius metus gyventojams išmokėtas A klasei priskiriamas nuomos išmokas ir nuo jų išskaičiuotą pajamų mokesčių žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas turi deklaruoti Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (forma GPM312) iki kitų metų vasario 15 dienos. (pavyzdžiui už 2022 kalendorinius metus teikiama iki 2023 vasario 15 d.).

- neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai (atkreiptinas dėmesys, kad žemės ūkio veiklą vykdančioms gyventojams kai kuriais atvejais taikomos lengvatos ir jų gaunamos pajamos priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, neatsižvelgiant į patirtas išlaidas);

- išlaidos, patirtos darant Baudžiamojo kodekso uždraustą veiklą, įskaitant kyšius;
- išmokos užsienio vienetams, kurie įregistruoti ar kitaip organizuoti tikslinėse teritorijose, jeigu išmokas mokantis gyventojas centrinio mokesčio administratoriaus nustatyta tvarka mokesčio administratoriui neįrodo, kad tokios išmokos yra susijusios su jas mokančio gyventojų ir jas gaunančio užsienio vieneto įprastine veikla ir kad išmokas gaunantis užsienio vienetas valdo turtą, reikalingą tokiai įprastinei veiklai vykdyti, ir jeigu išmoka ir ekonomiškai pagrįsta ūkinė operacija yra susijusios.

1.7. Mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas

Vadovaujantis nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusiomis GPMĮ 18¹ straipsnio nuostatomis, apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokesčių už 2019 m. ir vėlesnius mokestinius laikotarpius, žemės ūkio veiklos pajamomis gali būti dengiami ankstesnių mokestinių laikotarpių nuostoliai, susidarę tiek iš šios veiklos, įskaitant ir žemės ūkio veikloje naudojamo ilgalaikio turto (išskyrus nekilnojamąjį) pardavimą, tiek iš kitos individualios veiklos(-ų), vykdomos(-ų) pagal individualios veiklos vykdymo pažymą. Mokestinius nuostolius galima perkelti neribotą laiką, tačiau toks perkėlimas nutraukiamas, jeigu gyventojas nutraukia veiklą, dėl kurios šie mokestiniai nuostoliai susidarė (GPMĮ 18¹ str. 3 dalis).

Pažymėtina, jog GPMĮ 18 str. 3 d. 9 punktą numato, jog leidžiamiems atskaitymams **nepriskiriami neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai**. Todėl, žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, kuris nėra PVM mokėtojas ar neprivalo juo registruotis, mokestinio laikotarpio nuostolių, susidariusių iš žemės ūkio veiklos, perkelti negalės, kadangi patirti tokios veiklos nuostoliai tenka neapmokestinamosioms pajamoms. Iš tokios veiklos susidariusius mokestinio laikotarpio nuostolius gyventojas galės perkelti tik tada, kai jam kils prievolė registruotis PVM mokėtoju ar jis bus tokiu įsiregistravęs, nes tik tokiu atveju jo pajamos iš žemės ūkio veiklos apmokestinamos pajamų mokesčiu, o patirti nuostoliai priskirtini šioms apmokestinamosioms pajamoms.

1.8. Pajamų apmokestinimas pardavus individualioje veikloje naudojamą turtą

Pagal GPMĮ 10 str. 1 dalies nuostatas, individualios veiklos (įskaitant individualią žemės ūkio veiklą) pajamoms priskiriamos pajamos iš individualios veiklos, įskaitant pajamas iš

individualios veiklos turto, išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, nuomos, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn. Tokios turto pardavimo pajamos apmokestinamos kaip kitos individualios veiklos (ne žemės ūkio veiklos) pajamos. Nekilnojamojo turto (nesvarbu, ar jis naudojamas vykdant žemės ūkio veiklą ar ne) pardavimo pajamos apmokestinamos pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, reglamentuojančias ne individualios veiklos turto pardavimo pajamų apmokestinimą.

Gyventojų ne individualios veiklos turto pardavimo pajamoms taip pat priskiriamos pajamos už parduotą ilgalaikį turtą, apie kurio naudojimo žemės ūkio veikloje pabaigą pranešta FR0457 formoje. Vis dėlto, jei ūkininkas, nenutraukęs vykdomos veiklos, iškart po FR0457 formos (kurioje pranešta apie ilgalaikio turto naudojimo žemės ūkio veikloje pabaigą) pateikimo parduoda individualioje veikloje naudotą turtą, kuris nebuvo naudotas kaip asmeninis turtas, įvertinus konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes, gali būti pripažįstama, jog už pardavimą gautos pajamos priskirtinos individualios veiklos turto pardavimo pajamoms.

Pardavus arba kitaip perleidus nuosavybėn individualios veiklos ilgalaikį turtą, leidžiamiems atskaitymams gali būti priskirta tik ta šio individualios veiklos turto įsigijimo išlaidų dalis, kuri nebuvo atskaityta priskiriant vykdomos veiklos leidžiamiems atskaitymams to turto apskaičiuotą nusidėvėjimą (amortizaciją) (GPMĮ 19 str. 2 dalis).

Pardavus individualioje žemės ūkio veikloje naudotą ilgalaikį turtą, išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, kuris buvo deklaruotas FR0457 formoje, gautos turto pardavimo pajamos apmokestinamos taikant GPMĮ 6 str. 1 dalyje numatytą 15 proc. GPM tarifą, mokėtiną pajamų mokesčio sumą apskaičiuojant GPMĮ 18² str. 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka atimant PMK.

Kaip jau buvo minėta ankstesniuose šio leidinio skyriuose, visos gyventojų individualios veiklos pajamos, įskaitant ir žemės ūkio veiklos pajamas, individualios veiklos turto pardavimo pajamas ir išlaidas apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokesį yra sumuojamos.

1.9. Gaunamų kompensacijų priskyrimas neapmokestinamosioms pajamoms

Vadovaujantis GPMĮ 17 str. 1 d. 5 punktu, gyventojų neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti.

Pavėluoto mokėjimo palūkanos, numatytos atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją reglamentuojančiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, priskiriamos gyventojų neapmokestinamosioms pajamoms pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 43 punktą. Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją sąlygas ir tvarką reglamentuoja Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymas¹².

1.10. Pajamų iš žemės ūkio veiklos deklaravimas

Žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai per kalendorinius metus gautas žemės ūkio veiklos pajamas turi deklaruoti užpildydami ir pateikdami Metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPM311 forma; toliau – Metinė pajamų deklaracija) VMI. Ši deklaracija teikiama pasibaigus mokesčiniam laikotarpiui (kalendoriniams metams), iki kitų metų gegužės 1 dienos. Metinės pajamų deklaracijos forma, pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklės galima rasti VMI interneto svetainėje.

Metinės pajamų deklaracijos teikimo ypatumai:

- PVM mokėtojais įsiregistravę žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai, nepriklausomai nuo iš žemės ūkio veiklos gautų pajamų sumos dydžio, turi deklaruoti gautas žemės ūkio veiklos pajamas be PVM.

- Metinės pajamų deklaracijos neprivalo pateikti tie žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai, kurie gavo ne didesnės kaip 3 000 eurų žemės ūkio veiklos neapmokestinamas pajamas iš gyventojų ar šaltinio užsienio valstybėje, jeigu šias pajamas gaunantis gyventojas mokesčiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju (jei nėra kitų pagrindų teikti minėtą deklaraciją).

- Metinėje pajamų deklaracijoje neprivaloma nurodyti žemės ūkio veiklos pajamų, kurios gautos:

¹² Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymas.

1. iš Lietuvos vienetų, jeigu šias pajamas gaunantis žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas mokestiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju;

2. kaip Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, taip pat kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose.

Deklaruoti pajamas privalo ne tik ūkininkai, įregistravę ūkį Ūkininkų ūkio registre, bet ir žemės ūkio veikloje bendrai dalyvaujantys (ūkininkas, jo sutuoktinis (-ė), ūkininko partneris (-iai)) gyventojai, kurie uždirbtų pajamų iš žemės ūkio veiklos, taip pat ir patirtų išlaidų, pasiskirstymą turi aptarti jungtinės veiklos (partnerystės) ar kitoje sutartyje / susitarime. Kiekvienas partneris gautas pajamas (pajamų dalį) bei joms tenkančią išlaidų dalį atskirai privalo apskaičiuoti ir deklaruoti kalendoriniams metams pasibaigus, iki kitų metų gegužės 1 d., mokesčių administratoriui pateikdamas Metinę pajamų deklaraciją.

II. Pridėtinės vertės mokestis

Asmeniui, vykdančiam žemės ūkio veiklą, prievolė registruotis PVM mokėtoju atsiranda, jeigu:

1. Lietuvoje, vykdydamas žemės ūkio veiklą, tiekia prekes ir / ar teikia paslaugas arba vykdo kitą ekonominę veiklą ir bendra per metus (per paskutinius 12 mėnesių) gauto ar gautino atlygio suma yra didesnė nei nustatyta PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje. PVM turi būti pradėtas skaičiuoti nuo to mėnesio, kurį minėta riba buvo viršyta. PVM turi būti apskaičiuojamas už visas patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji riba buvo viršyta;

2. Lietuvoje iš kitų ES valstybių narių įsigytų prekių (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės) vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais kalendoriniais metais viršijo ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais numato viršyti ar viršija PVM įstatymo 71¹ straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą;

3. PVM įstatymo 71 str. 7 dalyje ir 71¹ str. 6 dalyje nurodytais atvejais (dėl kontroliuojamų juridinių asmenų).

Asmuo, vykdančias ar ketinantis vykdyti žemės ūkio veiklą, turi teisę pateikti prašymą įregistruoti jį PVM mokėtoju savanoriškai.

Įsiregistravus PVM mokėtoju, atsiranda prievolė nuo parduodamų prekių (paslaugų) skaičiuoti ir mokėti PVM, PVM įstatymo nustatyta tvarka, tačiau PVM mokėtojas įgyja teisę ir į PVM atskaitą.

Asmenų, kurie verčiasi žemės ūkio veikla, tiekiamą žemės ūkio produkcija ir / arba teikiamos žemės ūkio paslaugos įprastai apmokestinamos standartiniu 21 proc. PVM tarifu. 0 proc. PVM tarifas gali būti taikomas PVM įstatymo VI skyriuje nustatytomis sąlygomis. PVM mokėtojas gali pasinaudoti PVM atskaita, kaip tai numatyta PVM įstatymo VII skyriuje.

Jeigu asmenys tiekia žemės ūkio produkciją, kurios tiekimas įformintas žemės ūkio produkcijos pirkėjo išrašoma PVM sąskaita faktūra, yra pasirinkę taikyti specialią apmokestinamojo momento nustatymo tvarką, tai prievolė apskaičiuoti PVM už jų tiekiamą žemės ūkio produkciją atsiranda, kai žemės ūkio produkcijos pirkėjas už ją sumoka atlygį.

Pagal PVM įstatymo nuostatas, žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo, PVM mokėtojas, turi teisę įtraukti į PVM atskaitą pirkimo (importo) PVM už įsigytas (importuotas) prekes ir paslaugas, jeigu šios prekės ir paslaugos skirtos naudoti PVM apmokestinamam prekių tiekimui ir paslaugų teikimui, ir PVM mokėtojas turi savo vardu tinkamai išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, kurioje išskirta PVM suma.

PVM sąskaitas faktūras už Lietuvoje registruotų PVM mokėtojų tiekiamą žemės ūkio produkciją visais atvejais išrašo žemės ūkio produkcijos pirkėjas, jeigu jis yra Lietuvos PVM mokėtojas.

Ūkininkams, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, taikomos kitokios, PVM įstatymo XII skyriaus pirmame skirsnyje nustatytos, apmokestinimo PVM taisyklės.

Pažymime, kad leidinio nuostatos susijusios su socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokomis, yra suderintos su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

III. Privalomojo sveikatos draudimo įmokos

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokesstinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 2 ekonominio dydžio vienetais (toliau – EDV) arba mažesnis, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 2,33 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 2,33 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys nurodyti PSDĮ¹³ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2, 3 dalyse, 4 dalies 1 punkte, 5, 6, 7, 9 ar 10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, negauna pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą mokamų išmokų, iš kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaitomas gyventojų pajamų mokestis).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokesstinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra didesnis negu 2 EDV ir kurie nėra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2-10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nurodytų iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokamų pašalpų, nuo kurių skaičiuojamos gyventojų pajamų mokesčiai, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokesstinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra 4 EDV arba didesnis ir kurie yra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos jų VSD įmokos, t. y. nuo 90 proc. individualios veiklos apmokestinamųjų pajamų (neatėmus PSD ir VSD įmokų) sumos, tačiau ne didesnės kaip 43 VDU.

Šie asmenys moka 6,98 proc. PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Nuo 2022 m. sausio 1 d. nustatyta MMA – 730 EUR, todėl kas mėnesį mokama PSD įmoka lygi 50,95 EUR (6,98 proc. x 730 EUR). Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas kas mėnesį tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje

¹³ Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas.

(nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2-10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nurodytų iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokamų pašalpų, nuo kurių skaičiuojamos gyventojų pajamų mokesčiai, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Pasibaigus kalendoriniams metams, PSD įmokos perskačiuojamos ir iki gegužės 1 d:

- primokamas skirtumas, jeigu asmuo PSD įmokas mokėjo kas mėnesį, o jo individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų suma, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, didesnė nei 12 minimalių mėnesinių algų;

- sumokamos PSD įmokos nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, jeigu asmuo kas mėnesį PSD įmokų galėjo nemokėti.

IV. Valstybinio socialinio draudimo įmokos

Fiziniai asmenys, kurie verčiasi individualia žemės ūkio veikla, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 4 EDV arba didesnis, laikomi savarankiškai dirbančiais asmenimis ir draudžiami valstybinio socialiniu draudimu. Šie asmenys privalomai draudžiami pensijų, ligos ir motinystės socialiniu draudimu ir sveikatos draudimu, kuris vykdomas PSDĮ nustatyta tvarka.

1. Valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų valstybinio pensijų, ligos ir motinystės, socialiniam draudimui 2022 metams nustatytas 12,52 procentų (15,22 procentų, jeigu apdraustasis moka papildomą 2,7 procentų pensijų įmoką savo lėšomis arba 15,52 procentų, jeigu apdraustasis moka papildomą 3 procentų pensijų įmoką savo lėšomis) dydžio tarifas.

2. Pajamos, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazę sudaro žemės ūkio veiklos 90 procentų apmokestinamųjų pajamų (neatėmus PSD įmokų, socialinio draudimo įmokų) suma. Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas ir šie asmenys nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, socialinio draudimo įmokų bazė laikoma 12 Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų suma. Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų socialinio draudimo įmokos yra skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės negu 43 vidutinių šalies darbo užmokesčių įmokoms skaičiuoti.

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2022 metų rodiklių patvirtinimo įstatymu vidutinis šalies darbo užmokestis įmokoms skaičiuoti yra 1 504,210 EUR, todėl įmokos negali būti priskaičiuotos nuo sumos, didesnės negu 64 676,30 EUR.

3. Valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarka ir terminai

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, ir kurie nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, VSD įmokos mokamos **kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos.**

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, VSD įmokos gali būti mokamos avansu **kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo jų pačių pasirinktos sumos, tačiau ne didesnės kaip 43 vidutinių šalies darbo užmokesčių per metus.**

VSD įmokos nuo individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, pajamų, gautų

praėjusiais metais, metinės sumos (sumokėtų įmokų ir mokėtinų įmokų sumų skirtumas) turi būti sumokėtos iki **Metinės pajamų mokesčio deklaracijos pateikimo VMI termino paskutinės dienos**.

Pavyzdys

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo, kurio pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, ir kuris nekaupia papildomai pensijai savo lėšomis per 2022 metus nuo 12 MMA sumos (8 760 EUR) sumokėjo VSD įmokų 1 096,75 EUR.

Jeigu individualią žemės ūkio veiklą vykdančio asmens žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos (neatėmus VSD ir PSD įmokų) 2022 metais yra 20000 EUR, šis asmuo iki 2023 metų gegužės 2 d. turėtų sumokėti 1 156,85 EUR sumokėtų ir mokėtinų VSD įmokų skirtumą ($20\,000\text{ EUR} \times 0,9 \times 0,1252 = 2\,253,60\text{ EUR}$; $2\,253,60\text{ EUR} - 1\,096,75\text{ EUR} = 1\,156,85\text{ EUR}$).

4. Atvejai, kai žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys gali nemokėti VSD įmokų

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys VSD įmokų gali nemokėti (tas laikotarpis bus neįskaitytas į socialinio draudimo stažą), kai:

1) gauna socialinio draudimo senatvės ar socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, paskirtą pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą;

2) gauna šalpos pensiją ar šalpos kompensaciją, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, paskirtą pagal Valstybinių šalpos išmokų įstatymą;

3) gauna su socialinio draudimo santykiais susijusią (socialinio draudimo) senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensiją iš ES valstybės narės, kitos Europos Ekonominės Erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos arba šalies, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos taikymo.

4) yra laisvės atėmimo vietoje arba jiems Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka teismo nuosprendžiu yra paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose;

5) yra sukakę socialinio draudimo senatvės pensijos amžių pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys vienus metus nuo jų pirmosios veiklos pradžios (įregistravimo savarankiškai dirbančiu asmeniu) socialinio draudimo įmokų gali nemokėti. Asmuo laikomas vykdančiu pirmąją veiklą, jeigu jis anksčiau niekada nėra buvęs savarankiškai dirbančiu asmeniu (pvz., neturėjęs verslo liudijimo, neturėjęs individualios veiklos, nebuvęs mažosios bendrijos nariu).

5. Socialinio draudimo pranešimų teikimas

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, už ataskaitinį mėnesį iki kito mėnesio 15 dienos Fondo valdybos teritoriniam skyriui turi pateikti **SAV pranešimą apie savarankiškai dirbantį asmenį (toliau – SAV pranešimas)**, kai VSD įmokas apskaičiuoja ir sumoka avansu, nuo sumos didesnės arba mažesnės negu MMA.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, **SAV pranešimo** neteikia, kadangi jų VSD įmokos apskaičiuojamos nuo MMA.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys, pasibaigus kalendoriniams metams ir deklaravę VMI pajamas, nuo kurių turi būti apskaičiuotos VSD įmokos, duomenis apie deklaruotas metines pajamų sumas ir šių sumų išskaidymą pagal kiekvieną kalendorinį mėnesį teikia VMI Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje, pasirinkdami įmokų tipą „Skaičiuoja SoDra pagal mėnesines sumas - SoDros mėnesinis“. Deklaravus bendrą metinę pajamų sumą, bet nedeklaravus gautų pajamų sumų kalendoriniais mėnesiais, metinė pajamų suma, nuo kurios skaičiuojamos įmokos, bus išdėstyta lygiomis dalimis, atsižvelgiant į veiklos vykdymo laikotarpio kiekvieno mėnesio kalendorinių dienų skaičių ir sumokėtas įmokas.

Nuoroda į SODROS parengtą internetiniame portale skelbiamą individualios veiklos mokesčių skaičiuoklę: http://www.sodra.lt/skaiciuokles/individualios_veiklos_skaiciuokle.

V. Nekilnojamojo turto mokestis

Nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas fiziniam asmeniui nuosavybės teise priklausantis ir (arba) jo įsigyjamas nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), fizinio asmens **naudojamas** pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, nepriklausomai nuo to, ar iš žemės ūkio veiklos gaunamos pajamos apmokestinamos pajamų mokesčiu.

Jeigu fizinis asmuo nuosavybės teise priklausantį ir (arba) įsigyjamą nekilnojamąjį turtą (arba jo dalį) naudoja ne tik pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinama tik ta nekilnojamojo turto dalis, kuri yra susijusi su pajamų iš žemės ūkio veiklos gavimu arba uždirbimu. Pavyzdžiui, fizinis asmuo nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą naudoja ne tik pajamų iš žemės ūkio veiklos gavimui (uždirbimui), bet ir individualiai laisvalaikio pramogų organizavimo veiklai vykdyti. Tokiu atveju nekilnojamojo turto dalis, naudojama individualiai laisvalaikio pramogų organizavimo veiklai vykdyti, bus apmokestinama nekilnojamojo turto mokesčiu.

VI. Finansinės apskaitos tvarkymas

Visi ūkininkai ir gyventojai, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, nuo 2022 m. gegužės 1 d. privalo tvarkyti buhalterinę apskaitą. Finansinės apskaitos organizavimo ir tvarkymo pagrindus Lietuvos Respublikoje reglamentuoja Finansinės apskaitos įstatymas¹⁴. Šio įstatymo 1 str. 3 d. 7 punktą numato, kad jo nuostatos taikomos ir gyventojams, kurie vykdo ekonominę veiklą, įskaitant ir individualią veiklą.

Žemės ūkio veikla besiverčiantiems gyventojams taikomus finansinės apskaitos reikalavimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. 3D-280 „Dėl Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos tvarkos nustatymo“:

- šiuo įsakymu patvirtintas Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos supaprastintos finansinės apskaitos tvarkos aprašas (toliau - Supaprastintos finansinės apskaitos tvarkos aprašas) įsigaliojo 2022 m. gegužės 1 d.;

- šiuo įsakymu patvirtinti Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos, tvarkomos darant dvejetainį įrašą, tvarkos aprašas bei Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos pavyzdinių ūkio finansinių ataskaitų formų pildymo rekomendacijos įsigalioja nuo 2023 m. sausio 1 d.

Supaprastinta finansinė apskaita

Supaprastintos finansinės apskaitos tvarkos apraše nurodoma, kad supaprastintą finansinę apskaitą tvarkantys ūkininkai ir gyventojai vadovaujasi Finansinės apskaitos įstatymu ir šiuo aprašu, o keisti pasirinktą finansinės apskaitos tvarkymą paprastojo įrašo būdu į apskaitos tvarkymą dvejetainio įrašo būdu galima tik pasibaigus finansiniams metams. Visos pinigų, pirkimo ir pardavimo operacijos turi būti registruojamos Pinigų kasoje, mokėjimo paslaugų tiekėjo sąskaitose ir pirkimų ir pardavimų apskaitos žurnale, kuris gali būti pildomas popieriniu ar elektroniniu formatu. Ūkinės operacijos turi būti užregistruojamos ūkinės operacijos dieną arba iškart po to, kai yra galimybė tai padaryti, bet ne vėliau kaip iki kito mėnesio 20 d., o grynaisiais pinigais atliekamos operacijos - ne vėliau kaip paskutinę einamojo mėnesio dieną. Pinigų, pirkimo ir pardavimo operacijos turi būti pagrįstos apskaitos dokumentais Finansinės apskaitos įstatymo nustatyta tvarka.

Dvejetainis įrašas

¹⁴ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas.

Iki 2022 m. gruodžio 31 d. ūkininkai, įregistravę ūkininko ūkį, ir gyventojai, kurie neįregistravę ūkininko ūkio, tačiau žemės ūkio valdas įregistravę Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre verčiasi individualia žemės ūkio veikla, savo finansinę apskaitą taikant dvejybinio įrašo būdą tvarko vadovaudamiesi Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijomis¹⁵.

Nuo 2023 m. sausio 1 d. ūkininko ūkį įregistravę gyventojai, taip pat gyventojai, kurie žemės ūkio veikla verčiasi neįregistravę ūkininko ūkio, pasirinkę finansinę apskaitą tvarkyti darant dvejybinį įrašą, vadovaujasi Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos, tvarkomos darant dvejybinį įrašą, tvarkos apraše nustatytais reikalavimais.

Finansinę apskaitą gali tvarkyti pats žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, jo partneriai, samdomas darbuotojas, pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba tokias paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo.

Parduodamas savo produkciją ar suteikdamas paslaugas nespécializuotoms žemės ūkio produkcijos supirkimo įmonėms, kitiems ūkininkams, privatiems asmenims, žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas apskaitos dokumentus surašo pats. Parduodami savo užaugintą produkciją turguje, žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai gali surašyti Produkcijos pardavimo rinkoje žiniaraštį arba kitą laisvos formos dokumentą.

Priklausomai nuo to, ar ūkininkas yra PVM mokėtojas, ar ne, jis išrašo PVM sąskaitą faktūrą, sąskaitą faktūrą arba kitą laisvos formos produkcijos pardavimo dokumentą. Jei pirkėjai už paslaugas (prekes) atsiskaito grynaisiais pinigais paslaugos suteikimo (prekių pardavimo) metu, papildomai jokio apskaitos dokumento išrašyti nereikia. Jeigu pirkėjai atsiskaito grynaisiais pinigais ne paslaugos suteikimo (prekės pardavimo) momentu (pavyzdžiui sumoka avansą ar atsiskaito vėliau po prekės pardavimo / paslaugos suteikimo), grynųjų pinigų gavimo momentu gyventojas turi išrašyti Pinigų priėmimo kvitą, kurio naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklės patvirtintos VMI prie FM viršininko įsakymu Nr. VA-39¹⁶. Atsiskaičius pavedimu Pinigų priėmimo kvito išrašyti nereikia.

VII. Aktualūs klausimai – atsakymai žemės ūkio veiklą vykdančioms asmenims

1. Ar gali žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo samdyti kitus gyventojus sezoniniams darbams atlikti?

Darbams atlikti žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai gali kitus gyventojus įdarbinti sudarydami darbo sutartį darbų atlikimui arba įdarbinti kitus gyventojus supaprastinta tvarka - naudojant žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus. Paslaugų teikėjai (gyventojai) gali teikti žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas, kurios yra laikinos arba vienkartinės ir kurioms teikti nereikalingi specialūs įgūdžiai, kvalifikacija, leidimai, pažymėjimai, mokymai ar kursai ir kurių sąrašą patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 218¹⁷.

2. Ką turėtų žinoti gyventojas, teikiantis žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus?

¹⁵ Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijų patvirtinimo“.

¹⁶ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gegužės 10 d. įsakymas Nr. VA-39 „Dėl Pinigų priėmimo ir pinigų išmokėjimo kvitų naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklių ir Biliėtų naudojimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimas Nr. 218 „Dėl Žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašo patvirtinimo“.

Gyventojas, teikiantis žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus, turi teisę teikti paslaugas vienam paslaugų gavėjui ne ilgiau kaip 60 dienų, o jeigu paslaugos teikiamos keliems paslaugų gavėjams, - ne ilgiau kaip 90 dienų per kalendorinius metus, neatsižvelgiant į per dieną teiktą žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų valandų skaičių.

Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 55 punktą neapmokestinamos 1 750 eurų per mokestinį laikotarpį neviršijančios pajamos, gautos kaip atlygis teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą, kai šių paslaugų teikimą nustato Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymas.

Pajamos, gautos kaip atlygis teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą, priskiriamos B klasės pajamoms. Gyventojai, gavę tokias pajamas, kurių suma viršija 1 750 EUR, turės deklaruoti pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, pateikdami Metinę pajamų deklaraciją.

Remiantis GPMĮ 6 str. 1² dalimi, gyventojas, teikiančio žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus, viršijanti 1750 EUR, kuri kartu su gyventojas per kalendorinius metus gautomis pajamomis ne iš darbo santykių (išskyrus individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, tantjemas ar atlygį už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete, mokamą vietoj tantjemų arba kartu su tantjemomis, iš asmens, susijusio su gyventojas darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, gautas pajamas pagal autorines sutartis, taip pat mažųjų bendrijų vadovų, kurie pagal Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymą nėra tų mažųjų bendrijų nariai, pagal civilinę (paslaugų) sutartį už vadovavimo veiklą gautas pajamas), neviršijanti 120 VDU¹⁸ apmokestinama taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. Išvardintų pajamų dalis, viršijanti 120 VDU, apmokestinama taikant 20 proc. pajamų mokesčio tarifą.

3. Kokias deklaracijas VMI turi pateikti žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas apie samdomus darbuotojus?

GPMĮ 22 straipsnyje numatyta, jog pajamos pagal pajamų mokesčio sumokėjimo tvarką yra skirstomos į A ir B klases, kurios lemia, kam tenka prievolė sumokėti pajamų mokestį - pajamas išmokėjusiam asmeniui ar pajamas gavusiam gyventojas. Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojas, išmokant A klasės pajamoms priskiriamas (įskaitant darbo užmokestį) išmokas gyventojas, atsiranda prievolė apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą pajamų mokestį.

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, vadovaudamasis GPMĮ 23 straipsnio nuostatomis, nuo išmokamų darbo santykių pajamų privalo apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą pajamų mokestį. Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, kaip mokestį išskaičiuojantis asmuo, išmokėjęs A klasei priskiriamas pajamas, privalo pateikti:

1) Mėnesinę pajamų mokesčio deklaraciją (forma GPM313) iki kito mėnesio 15 d.; ir

2) Metinę gyventojas išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaraciją (forma GPM312) bei jos priedus metams pasibaigus iki kitų metų vasario 15 dienos.

Pajamų mokestį nuo B klasės pajamų (pavyzdžiui, nuo pajamų, gautų už žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus) apskaičiuoti, sumokėti bei deklaruoti prievolė tenka pajamas gavusiam gyventojas (GPMĮ 25, 27 straipsniai).

Pažymėtina, kad nuo samdomų darbuotojų darbo užmokesčio yra mokamos ir VSD bei PSD įmokos. Informaciją apie PSD bei VSD įmokas ir mokėjimo tvarką pagal kompetenciją SODRA. Šią informaciją galima rasti SODROS internetinėje svetainėje <https://www.sodra.lt/>.

4. Kaip įmonė turi apmokestinti įsigytus iš savo darbuotojo - ūkininko PVM mokėtojo žemės ūkio produktus (pvz. įmonė, teikianti viešojo maitinimo paslaugas iš savo darbuotojo - ūkininko įsigijo bulves)?

Pagal GPMĮ 22 straipsnyje nustatytą mokesčio mokėjimo tvarką, iš juridinio asmens (susijusio darbo santykiais arba ne), gyventojas gautos individualios žemės ūkio veiklos pajamos priskiriamos B klasės pajamoms. Nuo šiai klasei priskiriamų pajamų žemės ūkio veiklą vykdančias

¹⁸ Vidutinių šalies darbo užmokesčių suma, taikoma apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti.

gyventojas pajamų mokesčių apskaičiuoja ir sumoka pats. Juridinis asmuo apie žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui išmokėtą išmoką turi pranešti pateikdamas metinę GPM312 formą.

5. Kas turi apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti pajamų mokesčių, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias nuolatinis Lietuvos gyventojas veiklos vykdymo tikslais nuomojasi nekilnojamąjį turtą (žemę, negyvenamosios paskirties patalpas ir t. t.) iš kito gyventojų ir moka jam atlygį už nekilnojamojo turto nuomą?

Iš individualią veiklą vykdančio nuolatinio Lietuvos gyventojų už nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuomą gautos pajamos, išskyrus pajamas, nuo kurių mokamas fiksuoto dydžio pajamų mokesčiai, yra priskiriamos A klasės pajamoms (GPM 22 str. 1 d. 2 punktas.)

Taigi, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias nuolatinis Lietuvos gyventojas veiklos vykdymo tikslais iš kito gyventojų nuomojasi nekilnojamąjį turtą, kuris tokiais nuomos veiklai neįsigijo arba negalėjo įsigyti (kai nuomojamos ne gyvenamosios paskirties patalpos) verslo liudijimo, nuo nuomotojui išmokamų nekilnojamojo turto nuomos pajamų apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą 15 proc. pajamų mokesčių privalo individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas.

Išmokėtas nuomos pajamas ir jų išskaičiuotą pajamų mokesčių, laikydamasis GPM 23 straipsnyje nustatytos tvarkos, individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas turi deklaruoti Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (forma GPM313) ir Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (forma GPM312).

6. Kur galima rasti informaciją žemės ūkio veiklą vykdančioms asmenims apie leidimų įsigijimą žymėtiems degalams?

Leidimų įsigijimą žymėtiems degalams atmintinę ūkininkai gali rasti VMI interneto svetainėje adresu: <https://www.vmi.lt/evmi/akcizai2>.

7. Koks pajamų mokesčio tarifas taikomas individualios žemės ūkio veiklos pajamoms ?

Individualios žemės ūkio veiklos pajamoms faktiškai taikomas pajamų mokesčio tarifas gali kisti nuo 5 iki 15 proc., priklausomai nuo per mokesstinį laikotarpį gautų (uždirbtų) apmokestinamųjų pajamų dydžio ir GPM nustatyta tvarka taikytino pajamų mokesčio kredito (žr. leidinio 1.4 skyrių).

8. Ar virtualusis buhalteris i.APS yra pritaikytas žemės ūkio veikla besiverčiančių gyventojų buhalterinės apskaitos tvarkymui?

i.APS nėra pritaikytas žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų iš šios veiklos gautoms pajamoms ir išlaidos apskaityti.

9. Ar ūkininko gauta parama žemės ūkio plėtrai (pvz., technikai, įrangai įsigyti ir kt.) pagal Nacionalinei mokėjimo agentūrai pateiktus projektus būtų pripažįstama ūkininko pajamomis?

Parama, skirta žemės ūkio plėtrai (pavyzdžiui lėšos, skirtos padengti žemės ūkio technikos įsigijimo ar remonto išlaidas), kurią ūkininkui teisės aktų nustatyta tvarka išmoka Nacionalinė mokėjimo agentūra, pagal GPM 17 str. 1 d. 5 punktą priskiriama pajamų mokesčiu neapmokestinamosioms pajamoms. Tokių iš Nacionalinės mokėjimo agentūros gautų lėšų ūkininkui į Metinę pajamų deklaraciją įtraukti nereikia. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad minėtu būdu žemės ūkio veikloje naudojamą turtą (pavyzdžiui traktorių, kombainą) įgijęs ūkininkas leidžiamais atskaitymams negali priskirti turto įsigijimo kainos (jos dalies), kuri buvo kompensuota.

Pavyzdys

Ūkininkas, PVM mokėtojas, 2022 m. sausio 1 d. individualios veiklos turtui (100 proc.), priskiria kombainą, pirktą už 240 000 EUR (be PVM), iš kurių 100 000 EUR kompensavo Nacionalinė mokėjimų agentūra. Tokiu būdu įgyto kombaino įsigijimo kaina, nuo kurios galima skaičiuoti nusidėvėjimą, turi būti sumažinta gauta kompensacijos suma, t. y. 100 000 EUR.
